

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ І СИСТЕМА БЕЗПЕКИ

Кухтін К.В., Торкатюк В.І., Шутенко А.Л., Баржина А.В., Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Сьогодні не викликає сумніву, що запорукою успішного розвитку (як економічного, так і соціально-політичного) є постійне інноваційне оновлення. Інноваційна діяльність є важливим інструментом адаптації виробництва до постійно мінливих умов зовнішнього середовища, удосконалення технологічних процесів. Наука перетворюється в продуктивну силу, що забезпечує підвищення ефективності виробництва і все більш повне задоволення зростаючих потреб населення. Крім того, науково-технічний прогрес дає можливість все більшому числу людей проявити свою індивідуальність, розвинути свої здібності, реалізувати у більш широкому масштабі свої духовні і матеріальні потреби.

Оскільки будь-яка господарська діяльність пов'язана з ризиками, то важливим аспектом інноваційної діяльності є забезпечення безпеки життєдіяльності суспільства. Безпека є одним з найважливіших показників стійкості функціонування соціальних, економічних та екологічних систем. Поняття безпеки системи має дві сторони: зовнішню та внутрішню. Зовнішня визначає вплив об'єкта на середовище його функціонування та вплив середовища на характер функціонування об'єкта.

Внутрішня сторона характеризує її здатність до збереження цілісності по відношенню до негативних впливів середовища.

Інноваційний розвиток є базовим компонентом для формування систем безпеки соціального розвитку на регіональному і глобальному рівнях. Загострення глобальних проблем цивілізації, особливо пов'язаних із взаємодією суспільства і природи, несе реальну загрозу безпеки існування людства. На початку третього тисячоліття з'явилися якісно нові загрози і небезпеки глобального масштабу, що можуть призвести до планетарної катастрофи вже в ХХІ столітті. Усвідомлення нової біфуркації, одним з наслідків якої може стати наближення цивілізації до меж свого існування, визначає стратегічний напрям інноваційного розвитку – пошуку основ, принципів і цінностей, які сприяють виживанню і подальшому динамічному розвитку суспільства. Можливість вирішення цього забезпечується інноваційним розвитком відповідних сфер життєдіяльності людини. Завдяки інноваціям досягається покращення рівня природно-антропогенної безпеки.

Інновації дають можливість забезпечувати динамічний і стійкий соціальний розвиток при дотриманні важливої умови: необхідно реально оцінювати, наслідки впровадження кожного інноваційного заходу, і ще на початковому етапі відкидати ті з них, які можуть становити загрозу життю окремої людини і суспільству у цілому.

При сучасних тенденціях розвитку технічного прогресу і прискореного зростання реальних і потенційних небезпек в техногенній і природно-техногенній сферах можливості нанесення збитків несанкціонованими діями

істотно перевищують можливості захисту від аварій і катастроф, викликаних ними.

Пріоритетами безпеки у будь-якому суспільстві є життя та здоров'я особи, нормальне функціонування економіки, дотримання відповідних параметрів середовища проживання та життєдіяльності соціуму, формування загальнолюдських цінностей. У відповідності з цим положенням забезпечення безпеки слід розглядати як першорядне завдання у всіх проектах, програмах, концепціях поточного і перспективного соціального розвитку.

При формуванні системи безпеки слід передбачати розробку комплексу заходів щодо створення сучасних систем захисту, діючих на традиційних і нових принципах, спрямованих на запобігання найбільш небезпечних явищ. Інноваційний розвиток, у контексті формування систем безпеки, має бути спрямований на мінімізацію соціально-економічних витрат на зменшення можливості руйнівного вивільнення та розповсюдження потоків матерії та енергії, а також збитків у разі їх появи, які обумовлені об'єктивно існуючими природно-техногенними небезпеками.

Основні завдання систем безпеки складаються з:

- попередження загибелі та інших нещасних випадків з людьми;
- зменшення забруднення навколишнього природного середовища небезпечними наслідками життєдіяльності людини;
- розробка заходів з підготовки та ведення аварійно-рятувальних робіт і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;
- найбільш ефективне використання сил і засобів, виділених для удосконалення методів і засобів забезпечення безпеки.

Найбільш ефективне використання сил і засобів системи забезпечення безпеки передбачає ширше залучення сучасних математичних і машинних методів аналізу, синтезу та оцінки ефективності розроблюваних організаційно-технічних заходів щодо недопущення надзвичайних ситуацій.

Удосконалення системи безпеки є неможливе без ефективного управління процесом забезпечення безпеки. Таке управління включає чотири взаємопов'язаних завдання: обґрунтування, забезпечення, контроль і підтримка оптимальних щодо мінімізації соціально-економічних втрат кількісних показників безпеки.

Таким чином можна стверджувати, що найважливішою метою інноваційного розвитку є забезпечення високої якості життя і формування ефективних систем безпеки. Сучасні тенденції зростання ризиків надзвичайних ситуацій природно-антропогенного характеру зумовлюють необхідність використання потенціалу інноваційного розвитку з метою забезпечення стабільного розвитку суспільства і формування на сучасних принципах системи управління техногенною та природною безпекою.